

Ἐδῶ κλάψες καὶ κατάρα,
Ἐκεῖ γέλια καὶ μεθύσι,
Ἐδῶ πείνα καὶ λαχτάρα,
Ὅπ' ἀνάφτει, τρέμει ἢ κτίσι·
Ἐδῶ λάμπει τὸ χρυσάφι
Ἐκεῖ ἀνοίγουν μαῦροι τάφοι.

Ὅλοι τρέχουν 'ς τὸ παλάτι
Νιοί, παιδιά, μανάδες, γέροι,
Χύνει δάκρυα κάθε μάτι
Καὶ παγώνει κάθε χέρι·
Καὶ 'ς τὴ μέση ἢ πείνα ἀρχίζει
Νιούς, παρθένας νὰ θερίζη.

Κ' ἐνῶ βλέπει ὀλόγουρά του
Τρομασμένο τόσο πλῆθος
Νὰ ζητῆ τὸ βασιλιᾶ του
Μὲ λαχτάρα μέσ' 'ς τὸ στῆθος,
Αὐτὸς μόνος δὲν τρομάζει
Γιατί τώρα διασκεδάζει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΠΑΡΑΙΣΘΗΣΕΙΣ¹

— Εἶμθα εἰς τὸ Δαβαλαγίρι, μοι εἶπεν ἡ Ψυχὴ.
Ἴδου τῆς γηραιᾶς Ἀσίας αἱ ἀτελεύτητοι ἐκτάσεις.
Λέγε· τί θέλεις νὰ ἴδῃς; — Δείξόν μοι τοὺς λαούς,
ἀπῆντησα, τοὺς πρώτους, τοὺς ἀρχηγόνους λαούς
τῆς Ἀσίας, ἀφ' ὧν ἀπέρρευσαν τῶν ἄλλων ἡπείρων
οἱ κάτοικοι. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἡ Ψυχὴ, καὶ ἰδού,
εἰς τὰ ὑποκείμενα βάθη, μυριάδες γενῶν καὶ γενεῶν
φαίνονται παρελαύνουσαι. Ἀνίστανται οἱ ἀρχαιό-
τατοι τῆς γῆς κάτοικοι. Ἡμίγυμοι, μὲ δέρματα
σκεπόμενοι ἄλλοι, λίθινα φέροντες σκευὴ καὶ ὄπλα,
τὴν τροφὴν αὐτῶν ἀμοισητοῦντες πρὸς τὰ θηρία,
ἐντὸς σπηλαίων καὶ ὄπων κατακλιόμενοι τὰς νύ-
κτας, ἄγριοι, ἀτίθασσοι, τὴν θεῖαν εἰκόνα ἀσχημί-
ζοντες διὰ τῆς σκληρότητός των, ἐμφανίζονται οἱ
ἀπώτατοι ἄνθρωποι, τὰ πρῶτα γένη τῶν θνητῶν,
ἄλκιμον τὴν ῥώμην τοῦ σώματος προτάσσοντα, νη-
πίαν ὅμως τοῦ πνεύματος τὴν λαμπηδόνα. Ποῖα
εἶναι τὰ ἀγνωστα καὶ ὑπερμεγέθη ἐκεῖνα θηρία, τὰ
παχύδερμα, τὰ ὑπὸ τοὺς βαρεῖς πόδας των συντρί-
βοντα τοὺς λίθους, τὰ κροτοῦντα δεινῶς πελωρίους
γνάθους, καὶ ὧν τὸ ὕψος ὑπερβάλλει τὰς ὑψηλοτέ-
ρας τῶν δένδρων κορυφάς; Ἡ εἰκὼν των, τὸ γέ-
νος των ἐξηλείφθη ἀπὸ τῆς γῆς. Ἀκολουθοῦσι με-
ταγενέστεροι λαοί· τούτους διαδέχονται ἄλλοι, καὶ
ἄλλοι πάμπολλοι ἐκείνους. Αὐγάζει ἡ ἠὼς ἀρχο-
μένου πολιτισμοῦ. Διακρίνω τοὺς Ἰνδοὺς, τοὺς Σί-
νας, τοὺς Βαβυλωνίους, τοὺς Ἀσσυρίους, τοὺς Αἰ-
γυπτίους, τοὺς Φοίνικας, τοὺς Ἰουδαίους. Βαβαί,
ποῖα γένη βροτῶν, ποῖα παρελάσεις γενεῶν, ποῖα ποι-
κιλία ἐθνῶν, ποῖα ἀλληλοδιᾶδοχος ἀναγέννησις καὶ

ἐναλλαγὴ Φυλῶν, Λαῶν, Ἐθνικοτήτων. Εἶναι σκε-
λετώδεις πᾶσαι. Ἐζήσαν· δὲν ζῶσι πλέον. Ἦλθον
καὶ παρῆλθον, ὅπως ἔρχονται τὰ φύλλα τοῦ δάσους
κατὰ τὸ ἔαρ, καὶ θνήσκουσι παρερχόμενα τὸ φθινό-
πωρον. Γένη καὶ εἶδη, τὰ πάντα ἐγένοντο κτῆμα καὶ
λεῖα τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς. Ὡ θάνατε! Θά-
νατε, ἡ μόνη ἀθάνατος γηίνη δύναμις! Ποῖα τὰ τρό-
πιά σου, ἐπὶ ποίου κρανισπάρτου καὶ ὄστεοσπάρ-
του στυλοβάτου ἐγείρεις τὸ φρικτὸν καὶ ἀκατάλυτον
κράτος σου!... Παρέρχονται ἐν τούτοις ἀδιαλείπτως
αἱ γενεαί, εἰς τὸ ἀπώτατον παρελθὸν ζήσασαι πᾶσαι,
ἐργῶδη ὄλον διανύσασαι ἐπὶ τῆς γῆς, μὲ τὰ δάκρυα
αὐτῶν ἀρδεύσασαι τὸ ἔδαφος, τῆς ἀμαρτίας θύματα,
τοῦ δισταγμοῦ ἔρμαια, τῶν ἐλπίδων παίγνια, εἰς
προσδοκίας ἀσαφεῖς ἐνατενῆσασαι, καὶ εἰς τὰ σκότη
τοῦ τάφου ἐπιστρέψασαι, εἰς τὴν μητέρα γῆν, πρὶν
ἢ ἰδῶσιν ἀνατέλλον τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἐλ-
πίδος τὸ φῶς. Εἰς τὸ θέαμα ἐκεῖνο τῆς ἀδιαλείπτου
καὶ ἀτελευτήτου νεκρικῆς παρελάσεως ἠσθάνθη
φρικτὴν καὶ καταβολὴν.

*

— Ἀρκεῖ, εἶπον ἀχθόμενος πρὸς τὴν Ψυχὴν.
Ἐκουράσθη θεωρῶν τοιοῦτον δαψιλῆ, καταστρο-
φῆς καὶ μηδαμινότητος μεστὸν, ἐπιθανάτιον θρίαμ-
βον. Δύνασαι νὰ μοι δείξῃς τὸν Παράδεισον, οἶον
ἐπλάσεν αὐτὸν ἡ χεῖρ τοῦ Δημιουργοῦ; Ὡ! πο-
θεῖ ἡ ψυχὴ μου νὰ τὸν ἴδῃ, καὶ εἰς τὴν θεῖαν τοῦ
ἀπολεσθέντος ἐκείνου γοήτρου νὰ θρηνήσῃ πικρῶς,
καὶ φεῦ! ἀνεπανορθῶτως. Ἐσκυθρώπασεν ἡ Ψυχὴ.
— Οὐχί, μοι λέγει. Τοῦτο διαφεύγει τὴν δύναμίν
μου. Οὐχί σὺ μόνος· ἀλλὰ καὶ ἐγώ, καὶ ἐγὼ ἐγ-
κλείω ἐν ἐμαυτῇ τὸ πεπερασμένον. Ἡ δύναμις μου
περιορίζεται ἐντὸς ὁρίων, ἄτινα δὲν δύναμαι νὰ
ὑπερπηδήσω. Τὸν Παράδεισον, τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ,
τὴν καταστροφὴν ἀναλογιζόμενος ἐστράφη θεωρῶν
εἰς τὰ ἀπόστασι. Ὡς ὄνειρον μαγικόν, ἐντὸς ἄλλου
ὑπερανθρώπου καὶ γοητευτικοῦ ὄνειρου, ἐπεφάνησαν
τότε ὑπερφυεῖς θέσεις, πλήρεις μυστικοῦ κάλλους ἀφ-
ανισθέντος. Ἰνδάλματα ζωῆς ἐξαισίας, θεοθεήσε-
ῶς ὑπὸ ἀρὰν ὀργίλην, ἀντιπαρῆλθον μελαγχολι-
κῶς, καὶ ἠφανίσθησαν ἔξω τῆς δυνάμεως τῶν ὀφθαλ-
μῶν μου. Δένδρα ὑψίκομα περικαλλῆ, συστάδες συ-
νηρεφεῖς, λειμῶνες γλοῦζοντες, κῆποι ἀνόσπαρτοι,
εὖοσμοι, πολυανθεῖς, ποταμοὶ ἠδὺ φλοισβίζοντες ἄν-
θεσιν ἐστεμμένοι κατὰ τὰς ὄχθας αὐτῶν, φῶς μα-
γικόν, θεῖον, ἀνερμήνευτον, θάλπος γλυκύ, σέλας
ἀκτινοβόλον, σκέπον τὴν γόησσαν καὶ γελοῖσσαν
ἐκείνην φύσιν, φανταστικῶς ἠγέρθησαν πρὸ ἐμοῦ,
ἐπεφάνησαν, ἔλαμψαν, ἤρξαντο παρερχόμενα, καὶ εἰς
ἀπόστασι μυστηριώδη περιλύπως καὶ πενθίμως ἀφ-
ανιζόμενα. Ἦκουσα τότε βροντὰς σμερδαλέας. Προ-
εἶδον ὠχρῶν τὸ φῶς, ἀποσβεννύμενα τὰ χρώματα
ἐκεῖνα, φυλλορροοῦντα τὰ δένδρα, πίπτοντας μεμα-
ραμμένους τοὺς καρπούς, καὶ ἐντρομος ἐνητένισα πυ-
ρίνους γλώσσας ἐρπούσας πρὸς τὸ ἔδαφος, καὶ οὐρα-
νομίκεις εἶτα παλλομένας διὰ τῆς ἀμυροσφαίρας.
Σπασμὸς φρικτὸς, ὑπογθόνιος, σαλεύει καὶ σπαράσ-
σει τὰ ἔδάφη! Τρομερὰ κατάρας φωνή, ἀοράτως

ἐξερχομένη, ὡς ταυτόχρονος ἐκρηξίς μυριάδων κεραυνῶν, ὡς σύγχρονος καταποντισμὸς συμπάντων ὁμοῦ τῶν ὠκεανῶν, καὶ πασῶν τῶν ἡπείρων τῆς γῆς, ἀντήχησεν εἰς τὴν ἐντρομον φύσιν. Ὠρθώθησαν τῆς κεφαλῆς μου αἱ τρίχες!! Μορφαὶ τηλαυγεῖς, ἔνδακρος αἱ μὲν, ἀγριωπαὶ αἱ ἄλλαι, ἀπειλητικαὶ ἕτεραι, ῥομφαίας στρέφουσαι πυρίνας, ἐπέσκηψαν ἀκκριαίως, καὶ εἶδον σκότος ἐπιγεόμενον εἰς τὴν γοητευτικὴν ἐκείνην κοιλάδα, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ εἶδον θρηνοῦντας, γυμνοὺς, συκῆς φύλλα φέροντας περίξ τῆς ὀσφύος, ἄνδρα ἓνα καὶ γυναῖκα μίαν, τηροῦντας ἐτι ἔγχευ καλλονῆς ἐξαισίας, ἐξανθούσης ὅμως καὶ ἀλλοιουμένης ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ὀδύνην ὀλισθήματος, τοῦ πρώτου, τοῦ δεινοτάτου τῆς δημιουργίας. Ὅσις, ὡραῖος τὴν ὄψιν καὶ περικαλλῆς, ἠκούσθη συρίζων ἀπωτέρω, καὶ εἰς τὸν συριγγμὸν αὐτοῦ ἐφοικίασεν ἡ γυνή, ἐκάλυψε μὲ τὰς χεῖρας τὸ πρόσωπόν της, ὠλόλυξε βαθέως, κατηράσθη. Καὶ εἶδον βίχ ἀπελαυνόμενον ἀπὸ τῶν θέσεων ἐκείνων τὸ πρῖν μακχάριον, τὸ ἐκπεπτωκὸς ἤδη ζεῦγος, καὶ εὐθὺς ἀφανίζομένην τὴν ὀπτασίαν ἐκείνην, ὑπὸ τὰς οἰμωγὰς, καὶ τοὺς πενθίμους ὀδυρμούς ἀπειραριθμῶν γενεῶν, ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς γῆς κραζουσῶν ἐπωδύνως!

*

Τὸ πᾶν ἐκ τῆς ὀπτασίας ἐκείνης εἶχεν ἀφανισθῆ. Ἐστράφη πρὸς με ἡ Ψυχὴ, ὄνειροπολοῦντα ἐτι καὶ ἀναπολοῦντα τὴν καταποθείσαν ἐκείνην Ἐδέμ, ἧς ὠχρότατον εἶδωλον εἶχεν ἀντιπαρέλθει πρὸ μικροῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. — Εἶπέ, τί θέλεις, τί δύναμαι νὰ σοὶ ἀποκαλύψω; — Δείξον μοι, εἶπον εἰς τὴν Ψυχὴν, δείξον μοι τὸ Μέλλον. Τοὺς λαοὺς αὐτοῦ, τὰς τύχας, τὴν ἀκμὴν. — Δὲν δύναμαι, ἀπήντησεν ἡ Ψυχὴ. Τὸ συντελεσθὲν ἤδη, ἀλλὰ μὴ ὑπάρχον, τοῦτο δύναμαι νὰ σοὶ παραχωρήσω. Τὴν θέαν ὅμως τοῦ μέλλοντος, τὰς κεκαλυμμένας αὐτοῦ τύχας ἀδυνατῶ ἀπολύτως. Τὸ μέλλον κείται εἰς τῆς Ὑπερτάτης Σοφίας τὰς χεῖρας. Αὐτὴ μόνον ἐπίσταται τοῦτο, Αὐτὴ τὸ διέπει, Αὐτὴ πανσόφως τὸ κανονίζει, εἶπε σοβαρῶς καὶ εὐσεβάστως ἡ Ψυχὴ. Εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐδόθη ἡ δύναμις νὰ διακρινώσκη τὰ μέλλοντα, ἀλλ' οὔτε τὸ θάρρος νὰ θεωρήσκη αὐτά. Ἡ ἐπιφύλαξις αὕτη εἶναι μέριμνα τῆς Προνοίας, εἰς τὴν ἡσυχίαν τῶν θνητῶν ἀφοροῦσα. Ἡ προσδοκία κακοῦ ταρασσεῖ τὴν ψυχὴν, δίδωκε τὸν ὕπνον. Διατί ἡ σπουδὴ αὕτη νὰ διαγνώσκη τις πρὸ τοῦ καιροῦ ὅ,τι θὰ ἐπέλθῃ πάντοτε, καὶ ἐπερχόμενον θὰ θλίψῃ ἴσως τὴν ἀσθενῆ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου:

*

— Δείξόν μοι, εἶπον εἰς τὴν Ψυχὴν, τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὑψώθημεν πάραυτα μετέωροι, διετρέξαμεν τὰ αἰθέρια ὕψη, τὰς ξηρὰς, τὰς θαλάσσας βλέποντες κυλινδουμένας ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν. Ἐρείπια, καὶ ἀνθρώπινοι σκελετοὶ, ἀπὸ τῶν ἐρείπιων προβάλλοντες, ἀντιπαρήρχοντο ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Ἕλληνας καὶ Ῥωμαῖοι προσέκυψαν ἐξ ὑπαμειβῆς. Ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονίαι, βασιλεῖς κοσμοκράτορες, κράτη θε-

μελιούμενα, καταλυόμενα ἄλλα, ζωῆς καὶ θανάτου ἀλληλοδιαδόχος ἐναλλαγὴ, ἀκμὴ καὶ παρακμὴ, πόλεις νέαι ἐπὶ ἐρείπιων θεμελιούμεναι, καὶ ἐρείπια νέα μετὰ μικρὸν ἀποθαίνουσαι, λαοὶ ἐπὶ λαῶν, φυλαὶ νέαι, γένη νέα, πόλεμοι, καταστροφαὶ, καὶ νέα πάλιν ζωὴ καὶ νέα ἐργασία πεπρωμένη νὰ λυθῆ εἰς ἐρείπια καὶ αὕτη, ἰδοὺ τί παρήρχετο διαδοχικῶς πρὸ ἐμοῦ. Καὶ λαοὶ, καὶ βασιλεῖς μέγα δυναθέντες, καὶ πόλεις κρατήσασαι τοῦ κόσμου, καὶ δυνάμεις γῆναι ὡς θύελλα διελθοῦσαι, ἀνατρέψασαι, ἐκρίζωσασαι, ἐρημώσασαι, τὰ πάντα ἔφερον εὐκρινῆ τῆς φθορᾶς τὴν ἀμείλικτον σφραγίδα. Ἴδου ὁ κόσμος. Ἴδου αἱ τύχαι αὐτοῦ, ἰδοὺ οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ ἀσχολίαι αὐτοῦ, ἰδοὺ αἱ φιλοδοξίαι του, ἰδοὺ τὸ διδακτικὸν παρελθόν του. Μὲ τὸ πέλμα ὑπερθεῖν τῶν κορυφῶν τῶν λαῶν ἐκείνων καὶ τῶν βασιλείων, τῶν πόλεων καὶ τῶν ἡγεμόνων ἐπλανᾶτο ὁ θάνατος, ἀδυσώπητον περιάγων ἀπανταχοῦ τὸ νικηφόρον αὐτοῦ κράτος. Βλέπων τις τὴν παράταξιν ἐκείνην τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν δυνάμεων, μὲ τὸ σῆμα τῆς παρακμῆς καὶ τῆς φθορᾶς βαθέως κεχαραγμένον ἐπὶ του μετώπου, ἐπίεθετο ὅτι ἡ ὑπάρξασα ἐκείνη δημιουργία, ἡ ἐνεστῶσα καὶ ἡ ὑπάρξουσα ἐγένετο μόνον ὅπως κυριαρχήσῃ ὁ θάνατος ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἡ ἀκόρεστος αὐτοῦ βουλιμία εὖρη ψυχία τινά, δι' ὧν νὰ θρέψῃ τὴν ἀδιαλείπτως αὐξοῦσαν πεινᾶν του. Τὰ μεγαλεῖα πάντα ἐκεῖ εἶχον καταλήξει. Ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν σκηνῶν ἐκείνων, τῶν σκελετῶν, τῶν ἐρείπιων, τῆς παρακμῆς, τῆς ματαιότητος. Ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος τῶν θαλασσῶν. Ἐν τῷ ὕψῳ αὐτῶν ὄγκῳ ἀτελεύτητοι ἐκυλίντο αἱ θάλασσαί, κάτωθι τῶν ποδῶν μας. — Φέρε με ἐκεῖ, εἶπον εἰς τὴν Ψυχὴν. Δείξόν μοι τοὺς πυθμένους τῶν ὠκεανῶν, τὰ σπῆλαια τῶν θαλασσῶν, τὸν ἐνυδρον ἐκείνον κόσμον, τὸν ποικίλον, ὅπου βασιλεῖα ὀλόκληρα ἀπλοῦνται, ὅπου, ὑπὸ ἐπιφάνειαν θυελλῶδη καὶ αἰετάραχον, καθύδει γαλήνη καὶ σιωπῆ. Ἡ Ψυχὴ κατέπτη ἄγουσα κάμῃ. Ἡψατο ἀκαριαίως τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος, καὶ εὐθὺς ἀμέσως μὲ ἤγαγεν εἰς τὰ βαθύτατα ἐκεῖνα διαστήματα τῶν θαλασσῶν. Ἦδη ἐβάδιζον ἐπὶ τοῦ πυθμένος τοῦ ὠκεανοῦ. Ποιοὶ κόσμοι, ἄγνωστοι εἰς τὸ ἐρευνητικὸν ὄμμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀνεώγησαν τότε εὐρεῖς, λαμπροί, ἀτελεύτητοι πρὸ ἐμοῦ! Εἰς τὰς ὅπας τῶν χασμάτων ἐκάθευδον πελώρια κήτη. Σπήλαια εὐρύτατα, ἄτινα τῆς φύσεως ἡ ἀριστοτεχνικὴ χεὶρ εἶχε λαξεύσει, διηνοίγοντο εἰς τὰς μακρὰς τῶν ἐκτάσεων ἐκείνων ἀποστάσεις, καὶ ἐντὸς αὐτῶν, ὑπὸ φωτὸς ζωηροῦ φωτιζομένη, ἐστίλθε δημιουργία πλήρης, μικροσκοπικὴ ἐδῶ, γιγαντιαία ἐκεῖ, ἀξιοθαύμαστος καὶ σοφὴ πανταχοῦ, εἰς τὰ σιωπηλὰ ἐκεῖνα ἄδυτα καθεύδουσα ἄθικτος. Καὶ ἐδῶ, εἰς τὰ βάρη τῶν θαλασσῶν, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ εἰς τὰ ἐγκατα αὐτῆς, ὁ θάνατος εἶχε κατασπεῖρει παντοῦ τῆς κραταιᾶς κυριαρχίας του τὰ φοβερὰ πρόπαια. Ἐσρηνωμένοι ἐντὸς μέγα χαινουσῶν σχισμῶν κατέκειντο οἱ σκελετοὶ πελωρίων κητῶν, ὧν τὴν ὑπαρξίν ἀγνοεῖ σήμερον ὁ ναύτης, καὶ ἄτινα, ἐνυδροὶ Μαχμούθ, κατώκησάν ποτε, εἰς τὰς πρώτας τῆς δημιουργίας περιόδους, τὰ σπηλαιώδη ἐκεῖνα ὀρύγματα, ἐπλευσαν εἰς τὰ εὐρέα πελάγη, ἐζωο-

ποίησαν τοὺς ὠκεανούς, ἐνέπαιζαν τὰς θυέλλας, καὶ διὰ τοῦ καταπληκτικοῦ ὄγκου τοῦ σώματος αὐτῶν ἀντέστησαν, φημῶσαντα τὴν μανίαν τῶν κυμάτων. Κόσμος ἄλλος ὑγρός, πλήρης, τέλειος, στιλπνός, ἐπιβάλλον, ἐκπαγλός καὶ ἐξαισιός, μεγαλοπρεπὴς πλειότερον ἴσως τοῦ χερσαίου, ἀνεκαλύπτετο, πλουσιώτερος πάντοτε, ποικιλιώτερος, ἐκπληκτικώτερος, ζῶν ἐγγλείων ἐν ἑαυτῷ, τροφήν παρέχων εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν θαλασσιῶν γενῶν, τῶν οἰκούντων καὶ πλανωμένων ἐκεῖ, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀναγεννήσεως παρουσιάζων εἰς τὴν κίνησιν ἀθρόας σφριγώσης ζωῆς ἀφ' ἑνός, εἰς τὰ ἴχνη ἐκεῖνα τοῦ θανάτου ἀφ' ἑτέρου, τὰ κατακείμενα μνημεῖα οἴονε! θλιβερὰ ἀλλὰ μέγα βοῶντα τοῦ νόμου, ὅστις ἐλαύνει καὶ διέπει τὴν κτίσιν.

*

— Φέρε με εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν, εἶπον ἐκ νέου εἰς τὴν Ψυχὴν. Ἀνῆλθομεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀπὸ ταύτης ἤρθημεν μετέωροι ὑπεράνω ζηρῶν καὶ θαλασσῶν. Ἰπτάμεθα ἤδη, ἀφ' ὑψηλοῦ θεωροῦντες τὸν κόσμον. Τὸ φῶς κατηγύαζε τὴν δημιουργίαν. Ὅγκοι νεφελῶν ἀποκρύπτουσιν αἴφνης τὸν ἡλιακὸν δίσκον· ὁ κεραυνός, σφυρηλατηθεὶς εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν, ἐκρήγνυται ἀκατάσχετος, λοξὰς μαιανδρικός πεπυρακτωμένως διαγράφων καμπύλας. Πυκνὸς ἐπέρχεται ὄμβρος ῥαγδαίος· ἀπὸ τῶν στέρνων τῆς φύσεως ἀπολύονται θυέλλαι, βίαιος μαίνεται ὁ τυφὼν ἐκσπῶν τὰ γήινα δάση, καὶ συνταράσσει τοὺς ὠκεανούς. Τὸ κύμα ἐγείρεται γιγαντιαῖον. Φερόμενον ἀπὸ τὰς νοτίας ἄκρας τῆς σφαίρας θραύεται ἀγρίως εἰς τὰς ἐγγυτέρας ἐσχάτιας τῶν ἡπείρων, καὶ μανιωδέστερον ἐπέρχεται μετὰ μείζονος δυνάμεως ὅπως καταροῖφη τὰ κωλύματα καὶ κατακλύση τὴν γῆν. Ποῖοι ἀνέμων συριγμοὶ! ποῖα βιαία φορὰ νεφελῶν! ποῖα βροχῆς ὄρμη! ποῖα μάχη καὶ ὄρη, ποῖα δεινὴ ἀναστάσις τῶν στοιχείων! Ὑψώθημεν ὑπερθεν ἔτι. Κάτω, ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, ἐπλανῶντο τὰ στρώματα τῶν νεφῶν, καὶ ὑπὸ ταῦτα ἀγρία ἐμαίνετο ἡ θυέλλα, ἔθρεμεν ἡ βροντή, ἡ ἀστραπὴ ἐφλεγε, διεσταυροῦτο εἰς μυρίους ἐλιγμούς ὁ πυρφόρος κεραυνός. Ὑπεράνω ἡμῶν, εἰς τὸ ἄπειρον, ἠκτινοβόλει τὸ φῶς καὶ ἐκράτει γαλήνην. Ἄλλ' ἤδη διασπᾶται ὁ πυκνὸς τῶν μελανῶν νεφῶν ὄγκος· λύεται, ἀφανίζεται, καὶ ἀπρόσκοπτον τὸ φῶς καταχέεται· πάλιν ἐπὶ τὴν ποντισθεῖσαν φύσιν, καὶ τὴν ἔντρομον ἀνθρωπότητα. Ἀναθαρροῦσι τὰ θηρία· οἱ ἄνθρωποι, μνήμονες τοῦ Κατακλυσμοῦ, ὑψοῦσι περιδεεῖς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ κάμπουσι τὸ γόνυ. Τὸ πόζον τῆς Ἰριδος, εἰς τὰ ἄκρα τῆς γῆς σπηριζόμενον, καμπυλοῦται πολυχρῶμον καὶ διαφανέστατον, πλαίσιον οἴονε! περιβάλλον τὴν εἰκόνα τῆς Δημιουργίας, ἀψὶς γήινη ὑφ' ἣν φαντάζεται ὁ νοῦς πλανωμένην τὴν θείαν Μεγαλειότητα, συντηροῦσαν καὶ διέπουσαν τὴν κτίσιν. Πόσον ἦτο ὠραῖον καὶ ἀπεριγράπτως μεγαλοπρεπές!

*

Ἄλλὰ πρὸς πᾶσαν γήινην εἰκόνα, καὶ τὴν μᾶλλον ἐκπαγλὸν καὶ περικαλλῆ, πρὸς πᾶν ἐγκόσμιον

ἀντικείμενον, καὶ τὸ μᾶλλον ἐπιβάλλον καὶ ἐκπληκτικόν, ἐρηπτικῶς εἶχε κλεισθῆ ἡ καρδιά μου. Πρὸς τὴν γῆν, πρὸς τὸν κόσμον αὐτόν, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου βιοῦμεν, διετέλουν ξένος καὶ ἀδιάφορος. Ἡ ἀναπόλησις τῶν ἀκροτάτων καὶ λαμπρῶν κόσμων, οὓς πόρωθεν μοι εἶχε δεῖξει ἡ Ψυχὴ, αὐτὴ κατέβλεπε τὸ πνεῦμά μου, αὐτὴ ἐδέσμευε καὶ ἐμέθυε τὴν ψυχὴν μου. Μεταξὺ γῆς καὶ οὐρανοῦ, ἐνοστάλγουν ἤδη δεινῶς τὰς σφαίρας ἐκεῖνας, ἃς μόλις εἶχον προσθάσει νὰ ἴδω, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῆς Ψυχῆς, καὶ ἀποκρῦβείσας εἰς τὸ ἀπώτατον ἀχανές, ἀνεπόλουν ἤδη, πάσγων εἰς τὴν ἀνάμνησίν των. — Φέρε με ἐκεῖ, εἶπον ἱκετευτικῶς πρὸς τὴν Ψυχὴν, ἐκεῖ ὅπου ἀνέσπερον ἀκτινοβολεῖ τὸ φῶς, τὸ ἄφθαρτον φῶς, τῆς Ἀληθείας τὸ φῶς. Διάφοροι εἶναι αἱ μαρμαρυγαὶ τῆς ἀκτινοβολίας ἐκεῖνης· διάφορος ἡ χαρὰ, ἡ θεία εἰρήνη, δι' ἧς πληροῖ τὴν ψυχὴν τοῦ θεωροῦντος αὐτό. Φέρε με ἐκεῖ. — Δὲν δύναμαι πλέον, ἀπήνητησεν ἡ Ψυχὴ. Ἄπαξ μόνον καὶ ἀτελῶς δίδεται ἐνίοτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ θεωρήσωσιν, εἰς στιγμὰς ψυχικῆς ἐκστάσεως, τὰς ἀσυλλήπτους σφαίρας ἃς δικαίως ποθεῖς. Δύνασαι ν' ἀνέλθης ἄχρι αὐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ ἤδη. Διπλῆ δοκιμασία, ἡ τοῦ σταδίου τῆς ζωῆς ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ τοῦ θανάτου ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἡ κλίμαξ ἡ μυστικὴ, δι' ἧς τὸ πνεῦμα δύναται νὰ ἀρθῆ ἄχρι τοῦ Πνεύματος, ὁ σπινθήρ ἄχρι τῆς ἀσβέστου ἐστίας, ἀφ' ἧς ἐκπορεύεται τὸ πῦρ, ἡ ζωὴ, ἡ θεία ἀκτινοβολία. Τὸ γέρας πρόκειται προσιτόν εἰς τοὺς θνητούς, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιβραβεύεται εἰς πάντας. Καιρὸς νὰ κατέλθωμεν, εἶπεν ἡ Ψυχὴ. Καὶ διὰ πτήσεως ἀκαριαίας ἔσχισεν ὀρηπτικῶς τοὺς αἰθέρας, παρασύρουσα καὶ ἐμέ. Τὴν ὥραν ἐκεῖνην ἀνέωξα τὰ πεπονημένα βλέφαρά μου. Τὸ ἡλιακὸν φῶς κατηγύαζε τὸν κοιτῶνά μου. Ὑπερθεν τοῦ προσώπου μου εἶδον μειδιῶντα τὸν ἱατρόν. Ἡ κρίσις ἐγένετο, μοι εἶπεν. Ἀπὸ σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀνάρρωσιν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

Ἡ Μικρὰ Κόμησσα¹

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ Ε. Δ. ΡΟΪΔΟΥ

Ἴδου λοιπὸν καὶ πάλιν ἐγὼ εἰς τὸ κελλίον μου. Ἄλλὰ πόσον μοῦ φαίνεται σκοτεινόν, πένθιμον καὶ παγετώδες! Ἄφ' ὅτου ἔφθασα εἰς τὴν χώραν ταύτην μόνον θερινὰς ἡμέρας καὶ νύκτας ἔτυχε νὰ ἴδω, καὶ τοι πρὸ πολλοῦ παρήλθε τὸ θέρος. Ἀπόψε ὁμῶς νέμεται τὴν κοιλάδα φθινοπωρινὴ ἀνεμοζάλη· ὁ ἄνεμος συρίζει διὰ τῶν ἐρειπίων καὶ ἀποσπᾶ συντρίμματα αὐτῶν βαρέως πίπτοντα κατὰ γῆς, ἐνῶ ῥαγδαία βροχὴ μαστίζει τὰ ὑαλῖα τοῦ κελλίου. Αἱ σταγόνες αὐτῆς ὁμοιάζουσι δάκρυα. Ἡ καρδιά μου εἶναι κ' ἐκεῖνη πλήρης δακρύων, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί μου μένουσι ξηροί, καίτοι ζητῶ ἐπιμόνως παρηγορίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅχι παρὰ τοῦ ἀνεπίκτου